

Iz naše doline

66236

Leto V.

1939/40

Izdaja Podmladek Rdečega križa v Sodražici.

Ob začetku novega šolskega leta smo praznovali rojstni dan našega mladega vladarja. Njegovega Veličanstva kralja Petra II., ki je stopil v sedemnajsto leto starosti.

Letošnji 6. september smo obhajali ob začetku novega vojnega viharja, ki besni v Evropi, zato so okoliščine zahtevale, da so se opustile vse velike javne svečanosti. V molitvi smo prosili Boga, da Mu. Nebo nakloni zdravja, srečno in dolgo življenje - prosili smo Boga, da bi ostala naša domovina čim manj prizadeta od nove, velike krvave vihre, da bo v miru ohranjena za srečno bodočnost rodu in kralju.

Dne 9. oktobra je poteklo že pet let, odkar smo na francoskih tleh, v Marseilleu, izgubili Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Na steni šolske sobe visi Njegovo zadnje sporočilo šolskim otrokom, ki pravi med drugim:

"Ljubite in čuvajte Jugoslavijo! Ona je še kakor obljubljeni dežela, v katero še niso vsi vstopili. Poslavljajoč se od zemlje, sem jo pozdravil od daleč s trdno zavestjo v srcu, da boste šele vi, dragi otroci, vi, ki ste bili ves moj up in vsa moja vera, zadovoljni in srečni pokleknili na njena sveta tla!"

Zopet se je začelo novo šolsko leto. Šolska vrata so se zopet na stežaj odprla in armada učencev stopa vsak dan čez prag iskat novega znanja, ki naj jih usposobi za težko življensko borbo.

Da bodo učenci res dobili to, česar morajo, je naloga učiteljev, ki jim podajajo in skrbijo za njih vzgojo, toda pri tem delu jim morajo pomagati tudi starši, ker brez skupnega dela ni uspeha.

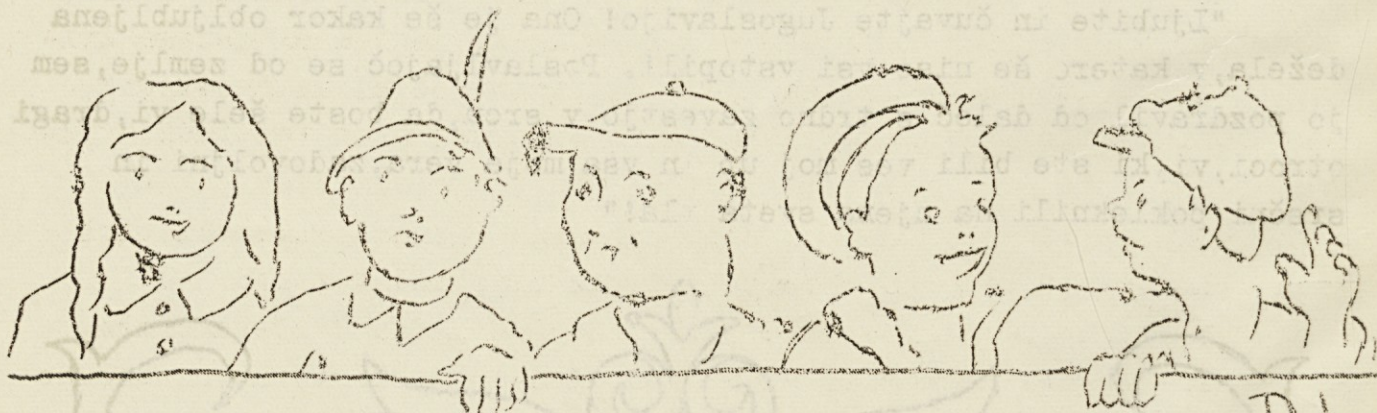
Dolžnost staršev je, da preskrbijo otrokom šolske potrebščine, ki so učencem to, kar delavcu orodje. Brez orodja ni uspešnega dela, brez učil ne učenja.

Odrasli pri hiši naj se večkrat prepričajo, kako se otroci uče, pregledajo naj zvezke, pri domačih vajah pa naj puste in celo skrbe za to, da otroci sami rešujejo naloge.

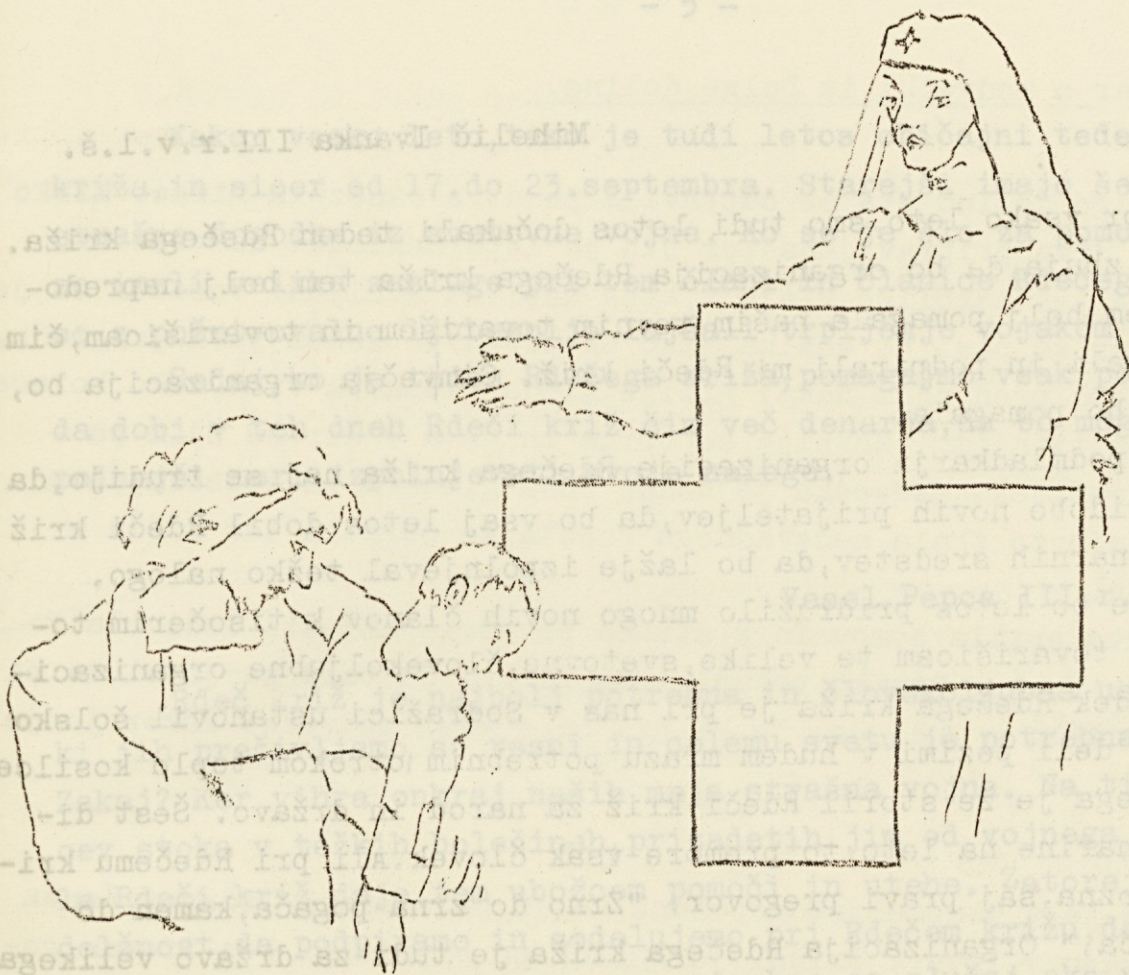
Doma naj bi bil na vidnem mestu nabit urnik, da bi starši vedeli, kdaj mora priti otrok domov. Potepanje ni v korist učencu. Paziti je treba tudi, da bodo šli otroci pravočasno v šolo. Kot ni prav, da zamujajo, tako tudi ni v redu, če čakajo kar po cele ure pred šolo in motijo njeno okolico. Nekateri gredo tako zgodaj v šolo, da niti ne jedo. Prazna vreča ne stoji pokoncu, lačen otrok ne more z uspehom slediti pouka v šoli.

Večkrat med letom naj se starši obrnejo na razrednega učitelja njihovega otroka ter se pomenijo o njegovem napredovanju, ne pa šele koncem leta, ko je že vse zamujeno.

Učitelju so vsi otroci pri srcu, vsem bi rad vlil v več ali manj trdo glavico ono kar rabi, kar pa pri vseh ni vselej enako mogoče in šola gotovo ni kriva, če otrok ne napreduje ali celo zaostaja.

D. L.

V tednu Rdečega križa.

Stupica Stana III.r.v.l.š.

Vsako leto je en teden v mesecu septembru posvečen Rdečemu križu, ki je ena največjih in najblagodejnejših organizacij sveta.

Delovanje Rdečega križa je posvečeno podpiranju revnih učencev, snovanju šolskih kuhinj, kjer dobe revnejši učenci v zimskem času toplo hrano itd.

Sedaj, ko so tako kritični časi, ko je zelo napeto za vojno, stopa še bolj v ospredje Rdeči križ. To društvo je za slučaj vojne vedno pripravljeno na pomoč.

Ko pa brez denarnih sredstev Rdeči križ vsega tega ne zmore, ga podpirajmo kolikor moremo, posebno sedaj, ko je teden Rdečega križa. Tudi naj bi se po krajih, kjer to društvo še ni ustanovljeno, takoj ustanovilo in vsak naj bi postal član, saj brez teh tudi društva ni.

Podpora za Podmladek Rdečega križa je članarina, glavni viri vseh dohodkov pa so prostovoljni prispevki, prireditve itd.

Naj bi ne bilo slovenske šole brez Podmladka Rdečega križa, in ne slovenskega učenca, ki bi ne bil član te prekornostne, neobhodno potrebne človekoljubne ustanove.

Mihelič Ivanka III.r.v.l.š.

Kakor vsako leto, smo tudi letos dočakali teden Rdečega križa. Misel nam zbuja, da bo organizacija Rdečega križa tem bolj napredovala in tem bolj pomagala našim revnim tovarišem in tovarišicam, čim bomo pomagali in podpirali mi Rdeči križ. Čim večja organizacija bo, tem lažje bo pomagala.

Vsi podmladkarji organizacije Rdečega križa naj se trudijo, da čim več pridobijo novih prijateljev, da bo vsaj letos dobil Rdeči križ čim več denarnih sredstev, da bo lažje izpolnjeval težko nalogo. Upamo, da se bo letos pridružilo mnogo novih članov k tisočerim tovarišem in tovarišicam te velike, svetovne, človekoljubne organizacije. Podmladek Rdečega križa je pri nas v Sodražici ustanovil šolsko kuhinjo, ki deli pozimi v hudem mrazu potrebnim otrokom toplo kosilce. Mnogo dobrega je že storil Rdeči križ za narod in državo. Šest dinarjev članarine na leto, to premore vsak človek. Ali pri Rdečem križu se le pozna, saj pravi pregovor: "Zrno do zrna pogača, kamen do kama palača." Organizacija Rdečega križa je tudi za državo velikega pomena, ker pomaga ranjencem v strašni vojni, ki v hudih bolečinah kličejo na pomoč. Kadar nas doleti huda stiska, je naša prva pomoč Rdeči križ.

Zato vsi na delo za Rdeči križ, zakaj brez članov ni društva, ni dela, ni uspeha.

Zajc Pavla III.r.v.l.š.

Med eno najbolj potrebnih dobrodelnih ustanov moramo prav gotovo prištevati društvo Rdečega križa. Zavedati bi se morali tega vsi in biti pripravljeni darovati v ta namen vsak po svojih močeh. Saj je prav to društvo že toliko pomagalo in je vedno pripravljeno spet in spet pomagati, kadar bi bilo treba.

Že iz svetovne vojne je znano, v kakšno pomoč je bilo ranjenim, ko so jim samaritanci in samaritanke z zdravilnimi sredstvi lajšali trpljenje in ujetnikom je bila vez med njimi in domovino Rdeči križ. Tudi danes je Evropa v težkem položaju. V slučaju vojne, bi Rdeči križ zopet potreboval mnogo denarja za zdravila, obveze in druge. Sedaj moramo misliti na to, ker v izbruhu vojne, kar nas Bog obvaruj, bi bilo prepozno.

Kakor vsako leto, tako je tudi letos običajni teden Rdečega križa, in sicer od 17. do 23. septembra. Starejši imajo še v spominu strašne dogodke iz svetovne vojne. Ko se je šlo za pomoč ranjenim, so imeli velike zasluge pri tem člani in članice Rdečega križa, ki so z požrtvovalno ljubeznijo lajšali trpljenje vojakom na fronti. Sedaj, ko je teden Rdečega križa, pomagajmo vsak po svojih močeh, da dobi v teh dneh Rdeči križ čim več denarja, da bo mogel v tem popolnejši meri izpolnjevati svoje naloge.

Vesel Pepca III. r. v. l. š.

Rdeč križ je najbolj potrebna in človekoljubna ustanova. Časi, ki jih preživljamo, so resni in celemu svetu je potrebna ta ustanova. Zakaj? Ker vihra onkraj naših meja strašna vojna. Na tisoče ranjenecv stoka v težkih bolečinah, prizadetih jim od vojnega besa. Toda le Rdeči križ daje tem ubožcem pomoči in utehe. Zatorej nam je sveta dolžnost, da podpiramo in sodelujemo pri Rdečem križu, da bo tudi v naši domovini preskrbljeno vse potrebno za slučaj, ako nas doleti ta nesrečna vojna. In pogledjmo, Rdeči križ izkazuje dobrote že pri nas v šoli. Ob zimskem času, ko prihajajo učenci iz daljnih vasi premraženi v šolo, dobivajo tu toplo kosilce. Že v tem je dokaz, da je res prepotrebna ta organizacija.

Ko preživljamo teden Rdečega križa, je naša dolžnost, da še posebno ta teden podpiramo in širimo ustanovo Rdečega križa.

V svetovni vojni je bilo 10 milijonov mrtvecev, 19 milijonov ranjencev, 10 milijonov invalidov, 9 milijonov sirot, 5 milijonov vdov. Denarne žrtve so znašale 20 trilijonov dinarjev. S tem denarjem bi si lahko vsaka družina v Zedinjenih državah, v Kanadi, Angliji, Franciji in Rusiji postavila lepo družinsko hišico z vrtičem. V vsakem večjem mestu teh držav bi se dalje lahko zgradila velika bolnica, knjižnica in cela vrsta šol.

Še par o medvedki iz Dolge doline.

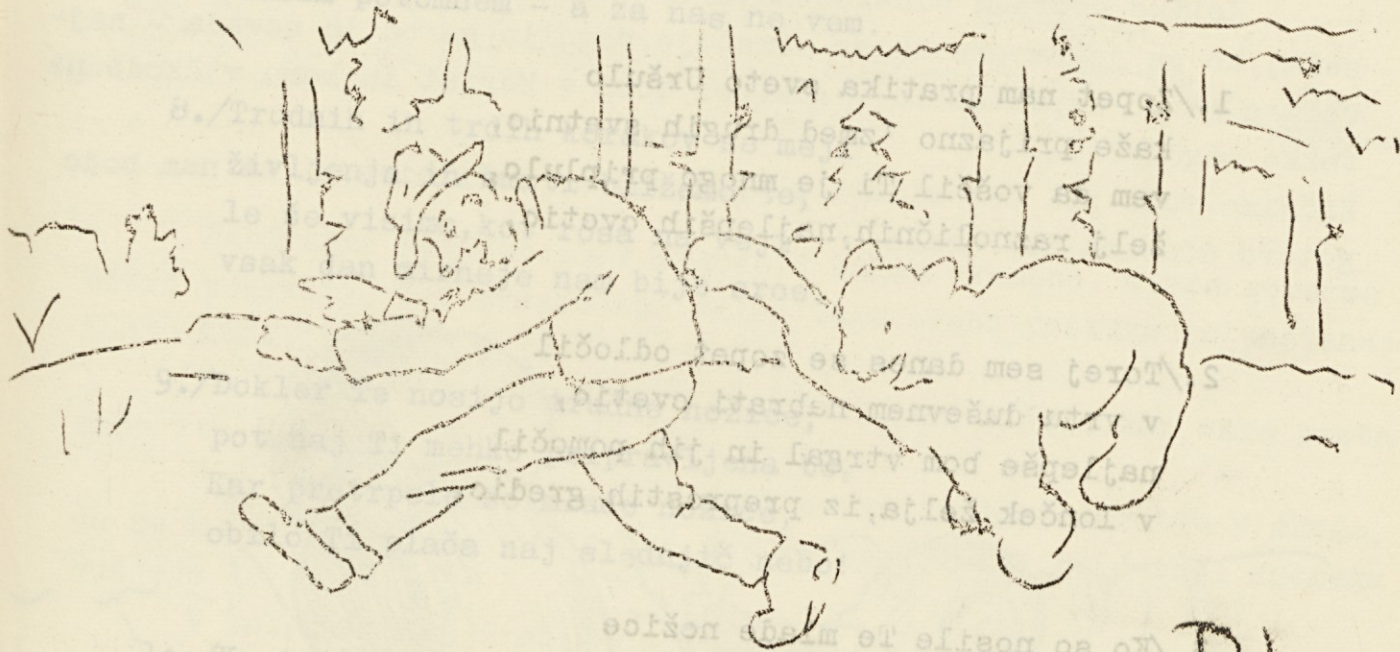
V Dolgo dolino sta se odpravila po drva Janez in Mirko. Mirko je imel že drva pripravljena ter jih je lepo nakladal na voziček. Janez pa je šel nekoliko višje v breg nabirat suhljad. Voziček si je privezal kar za pas. Ko sopiha tako okomotan po nekem jarku, zagleda, da se nedaleč pred njim nekaj giblje, gleda, gleda, pa vidi, kako koraca medvedka proti njemu. Zavpije, se obrne in nato v dir, za njim pa privezani voziček. Medvedka je nekaj časa gledala za bežečim, nato se je pa najbrže zbalala nenavadnega ropota, se obrnila ter odšla v svojo stran.

Ko sta prišla domov in v strahu povedala, kaj sta doživela v gozdu, se je bratec Stanko pohvalil, da bi bil on tako zarjovel, da bi se bilo slišalo v Grdi dol, če bi bil on srečal medvedko kakor jo je Janez.

Bilo je v ponedeljek popoldne, ko je prisopihal Trdanov Janez ves preplašen v Izver. Prišel je z Blok po bližnici čez Travno goru in jo mahnil po bregu dol v Izver. Ko jo tako maha po bregu navzdol, pride do velike bukve. Kot star, izkušen polhar se ustavi, jo ogleduje ter premišljuje kako bosta v jeseni s Francetom nastavlja la pasti ter se gostila z mastno pečenko. Ni dolgo ogledoval z žirom bogato obloženo bukev, ko zasliši neko šumenje, ozre se in - zakriči. Tako zakriči, da so ga slišali doli do transformatorja. Kaj ne bi kričal, pa tudi bežal! Pred njim se je pokazala medvedka in se pripravljala na skok in v tem, ko se je on še lovil, ga je že zadela s šapo, toda hvala Bogu, večje nesreče ni bilo, le na koži mu je pustila krvavo znamenje krempljev.

Seveda je bil ves Izver na nogah, sklenili so, da gredo nad medvedko. Gospod Ivan so poslali še po daljnogled. Tudi jaz sem šel z njimi. Vsi so bili precej oboroženi, eni z motikami, drugi s sekirami in železnimi drogovi, le Meden in Kukec sta ostala v zapuščenem Izverju. Ko smo prilezli v gozd, smo slišali rjojenje medvedke. Prvi v vrsti jo je baje videl, drugi pa nihče. Ker nas je bilo čez dvajset dobro oboroženih izverških junakov, se je medvedka umaknila in je ni bilo mogoče izslediti. V Izverju je morala zatliti sirena, da nas je spomnila, da se moramo vrniti k delu.

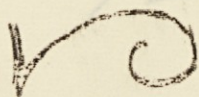
D.L.

Učenci Jože, Anton, Ivan pa Milan iz Zamostca so šli po šmarnice na Plešo, potem na Potočanov laz, skozi goščavo v Strojbarjev del, kjer smo zagledali pod smreke v mali dolinki na listju mladega medvedka. Zdelo se nam je, da spi. V prvem hipu smo se prestrašili in začeli bežati. Toda korajža je naraščala, ker smo opazili, da medvedek ne dirja za nami. Šli smo nazaj. Anton je odlomil javorček in začel drezati medvedka, ki pa se ni ganil. Videli smo, da je poginil. Anton ga je prijel za zadnji nogi in vlekel po lazcu. Nesli smo ga k Lovrenčičevim, kjer so ga oddali na avtobus, da ga je ta odpeljal lastniku lovišča, dr Lovrenčiču v Ljubljano.

Kot smo zvedeli, je poginil, ker ga je zapustila medvedka, ki so jo najbrže prepodili razgrajachi -- radovedneži.

Gospod dr Lovrenčič je dal medvedka dvornemu preparatorju Herfortu, ki ga je lepo nagačil ter daroval šoli za njeno že itak lepo zbirko. Tako bomo sedaj lahko brez strahu gledali v omari enega izmed medvedkov iz Dolge doline, ki so razburjali vso našo dolino in nam dali toliko snovi za opise.

Gospodu dr Lovrenčiču se najtopleje zahvaljujemo za njegovo naklonjenost do naše šole.

Moji sošolki za god.

Primož Košir -- Pucelj

- 1./Zopet nam pratika sveto Uršulo
kaže prijazno 'zmed drugih svetnic,
vem da voščil Ti je mnogo priplulo,
želj raznoličnih, najlepših cvetic.
- 2./Torej sem danes se zopet odločil
v vrtu duševnem nabrati cvetic,
najlepše bom vtrgal in jih pomočil
v lonček želja, iz preprostih gredic.
- 3./Ko so nosile Te mlade nežice
tja, kjer izvira vse sreče studen'c,
venec nevesti krasil Ti je lice,
krasno, kot v cerkvi blešči se lesten'c.
- 4./V dobi pozneji, so morda usahnile,
cvetja lepoto oropal je čas,
so se pa druge, krasnejše rodile,
ki še na starost milijo obraz.
- 5./Cvetje Ti tvori zdaj rod otročišev,
dobe visoke, so krepka pomoč,
glavo hladijo Ti čistih prtičev,
ko dnevu sledi - nemožnosti noč.
- 6./Drugo si leto osamljena vdova,
pozno in zgcdaj prišla ob moža,
kmalu v tej hiši kruh pekla bo nova,
mlada in sveža ter brhka gospa.

7./Mnogo pridelka bo dala Mišnatka,
mladim, poznejšim pridnim ljudem,
mного godov še kazala bo pratka,
našim potomcem -- a za nas ne vem.

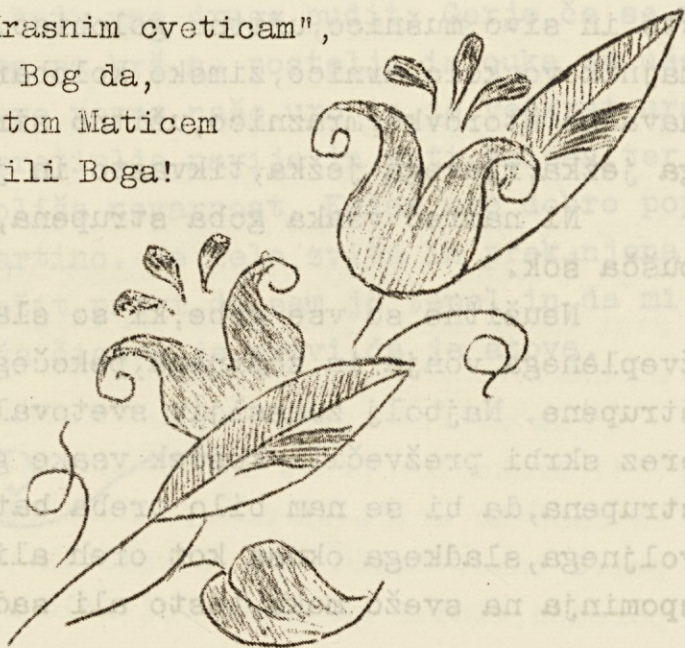
8./Trudnih in trdih korakov se meji
življenja in smrti bližamo že,
le še visimo, kot rosa na veji
vsak dan mirneje nam bije srce.

9./Dokler Te nosijo trudne nožice,
pot naj Ti mehko pripravljena bo.
Kar pretrpele so mlade nožice,
obilo Ti plača naj slednjič nebo!

10./Ko tehtnica svet'ga Mihela
dobro in slabo pretetavala nam,
bo skleda slabosti visoko zletela,
skleda del dobrih se znižala k tlom.

11./Torej naj milost Ti božja odloči,
sedež pripravljen visokih nebes,
kjer več ni trpljenja; tuge ne, noči,
kjer so neznane solzice očes.

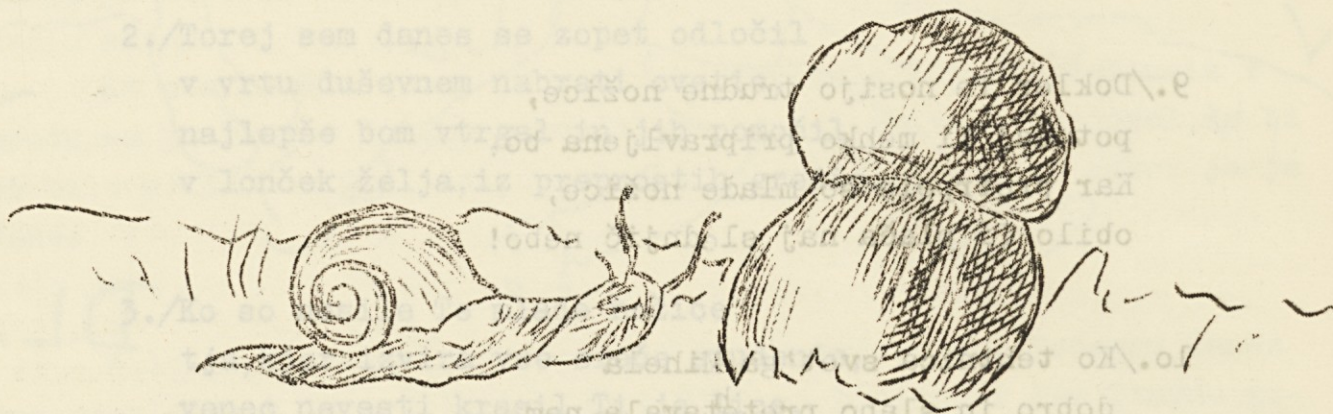
12./Tebi in Tvojim vsem "Krasnim cveticam",
sreče povsod naj ljubi Bog da,
da bi vsi enkrat z očetom Maticem
na veke v nebesih častili Boga!

V letošnji dobri sadni letini izprevidimo, kako nam primanjkujejo dobre moderne sušilnice.

Koliko dobrega suhega sadja bi imeli tja skozi celo leto! A sedaj, ko ga je na pretek, se zametuje, pognilo ga bo in seveda - največ se ga bo izpremenilo v alkohol, komu v korist in komu v škodo ni težko odgovoriti.

Začnimo tudi pri nas zidati skupne velike sušilnice, ki se nam bodo gotovo sčasoma izplačale.

Po gobe.

Brez števila je gob, ki rastejo po naši dolini, toda od vse te množice nabirajo tukajšni ljudje le: užitni goban ali jur, užitni mavrah, prusnice, lisičke in rumeno ali rdečo grivo. Toda nabirali bi lahko še te užitne gobe: turek, brezji goban, maslenko, laško globanjo, peščenko, kostanjevko, slinavko, žemljevo, užitni kukmak, karželj, pega-sto in sivo mušnico, užitno golobico, zelenkasto golobico, zlatico, majnikovo kolobarnico, zimsko kolobarnico, sehlico, dišečo sehlico, navadno štorovko, mraznico, užitno sirovko, mlečno pečenico, žemljestega ježka, rjavega ježka, tikvasto in jajčasto prašnico.

Ni namreč vsaka goba strupena, ki prerezana spremeni barvo in pušča sok.

Neužitne so vse gobe, ki so slabega, zoprnega, omotnega, rezkega, žveplenega vonja in zoprnega, pekočega okusa, četudi niso naravnost strupene. Najbolj zanesljiv svetovalec je okus. V ta namen smemo brez skrbi prežvečiti košček vsake gobe, ker nobena ni tako močno strupena, da bi se nam bilo treba bati zastrupljenja. Užitne gobe so voljnega, sladkega okusa kot oreh ali lešnik. Vonj užitnih gob nas spominja na svežo moko, testo ali sadje.

Nabirajmo gobe kolikor mogoče v suhem vremenu. Mokre gobe se hitro pokvarijo ter povzročajo vsled tega slabo prebavo in postanejo lahko škodljive.

Ne uživajmo prestanih ali pogretilih gobjih jedi, ker take postanejo res lahko škodljive ali celo strupene.

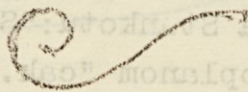
Ker imajo gobe veliko redilnih snovi, je gospodarstvu v škodo, da ne nabiramo vseh užitnih gob ter ne spravimo v prid tega dobrega božjega daru.

V šolski kuhinji so začele učenke pripravljati različne gobe, ki jih tukajšni ljudje še niso nabirali, tako sirovke in slinavke - ocena učenk je : res dobre so, tudi doma jih bomo pripravljale. Seveda doma naletijo te mlade gospodinje še na velik odpor, ki bo pa polagoma odnehal.

Moja sestrica.

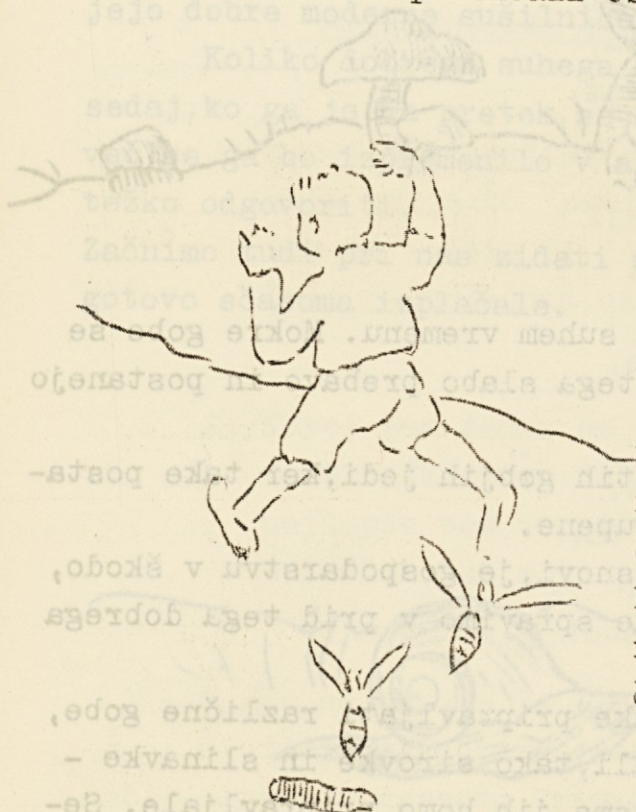
Kleindienst Franci I.r.v.l.š.

Moja sestrica Vida je stara štiri leta in pol. Najrajši ima ata. Jaz pa moram biti konj. Hodi najrajši k naši sosedi Urški. Pri sosedi gospodarji kakor doma. Najrajši krmi petelina. Spat hodi zgođaj in tudi zgođaj vstane, ter hodi vse druge buditi. Gorje, če se ne zbudim na njen prvi klic. Potem pa brž na posteljo in cuka za ušesa, lase in ščioplje, da je joj. Dobro pozna našo uro in je večkrat urar in jo temeljito pregleda, ter pretiplje, navija in vrtili kolesa, ter jo hitro zapre, če vidi, da se ji bliža nevarnost. Kadar uro dobro popravi, zvali krivdo name ali na Martino. Je zelo zvita in prekanjena. Kadar jo nabrišem, gre k atu tožit, pravi, da sem jo tepel in da mi ni nič naredila. Če jo mama vpraša čigava je, pravi, da je atova.

Kako smo pokončali ose.

Prijatelj Viktor I.r.v.l.š.

Ko sem prišel k Pakižu, mi je povedal moj prijatelj Jože, da je našel ose. Takoj sva se podala na kraj ob stezi, kjer so bile ose. Jaz sem stekel po kamenje, on pa po dve dolgi palici. Ko sva prišla nazaj, sva jih začela obmetavati s kamenjem. A to je le malo pomagalo. Ose so bile še bolj razdražene in so naju tudi nekoliko opikale. Nato sva nekoliko počivala, da sva si ohladila pekoča mesta. Drugi dan pa smo jih polili z vodo, na ta način smo jih tudi pokončali. A to uničevanje so nam ose tudi dobro poplačale.

D.L.

Moj najmlajši brat.

Rigler Jože I,r,v.l.š.

Najmlajšemu bratu je ime Stanko, star je 1 leto in pol. Ko je shodil je bil star 10 mesecev. Meni pravi "Ože". Najrajši ima Kajžno Slavo in Marico. Marica ga skoro zmeraj pestuje. Ko je Evgen peljal obošnice v Breže, je pripeljal voziček za Stankota, zelo ga je bil vesel. Zdaj ga zmeraj prepeljava po vrtu.

Spi v vozičku. Ponoči je zelo poreden. Zjutraj se obudi ob 5. Ko gremo zajtrkovat, pravijo mama, da naj naju pokliče. Vzame palico in stolček in gre na posteljo nas buditi. Prime nas za lase in toliko časa tolče po obrazu, dokler se ne obudiva. Potem gre povedati mami: "Natjo stat." Spet vzame palico in nas gre buditi. In pravi: "Ože, Jan, stat, mama akli ejst." Ko se obudimo, ga moramo obleči in obuti. Nato mu damo voziček, da ga prepeljeva po vrtu in dvorišču.

Na dvorišču, kjer teče voziček navzdol pravi "tutu uak." Kadar vidi zrakoplov, pravi ata Stankotu: "Stanko pojdi ptičko vjeti!" Stanko teče in kriči za aeroplanom "cak." Kravam pravi Dola, Rinkoti pravi Inko. Včasih lovi kokoši in picke. Za samo škodo nam je, zelo je poreden, vendar ga imamo vsi zelo radi.